

Până la piață întâlnisem o civilizație aproape europeană, bucurându-mă de schimbările recente din capitala țării mele. Dar a fost de ajuns să fac câțiva pași ca să trec imediat la haos, la tarabe, murdărie, zgomot. Neacceptând realitatea, mă întrebam dacă nu cumva am nimerit la bazarurile tipice din Evul Mediu.

Vizavi de poarta pieței, micii comercianți își adunau marfa după o zi de muncă. Din zorii zilei până la chindii ei stătuseră la tarabele lor, protejați de razele soarelui doar prin micile umbreluțe improvizate, ademeneau prin marfa expusă și nicidecum printr-un zâmbet îmbietor, să se apropie cumpărătorii. Extenuați, se răfuiau cu lăzile goale din jur, înjurând, lăsau nepăsători mizerie în urma lor. Chișinău era împărțit în două lumi diverse. Acest contrast dintre orașul transformat și murdăria din jurul autogării mă trezi la realitate.

1 septembrie – al treilea fără mine

Astăzi este 1 septembrie. E prima zi de muncă după întoarcerea de acasă. Pentru mine nimic nou – aceeași muncă, același traseu, făcut cu bicicleta, aceeași monotonie și extenuare.

Imaginar m-am transformat într-o umbră, zicându-vă să vă treziți că-i timpul să plecați la școală. Somnoroși și obișnuiți să dormiți mai mult în timpul vacanței, v-ați trezit cu chiu cu vai. Cu ochii întredeschiși mă căutați, dar nu mai eram, în gândul vostru mă chemați, dar nu auzeam.

Ați intrat în bucătărie cu gândul că mă veți găsi acolo, așteptându-vă cu ceaiul cald, dar, deși pe masă aburesc două

căni, bucătăria e pustie și rece, biscuiții nu mai sunt gustoși, iar ceaiul e amar. Sorbiți din ceai fără să spuneți un cuvânt. Deși este 1 septembrie, sunteți triști și îngândurați. Umbra mea încearcă să vă pună câte o mână pe umăr, îndemnându-vă să vă grăbiți.

Tu, fata mamei, surâzi, amintindu-ți de noul costum cumpărat de cu vară. Nerăbdătoare să-l îmbraci, ieși fără să termini micul dejun. L-ai îmbrăcat când l-am cumpărat, dar m-am furișat să te mai văd o dată cum îți stă. Ești drăguță, ești cea mai frumoasă fată, fiindcă eu sunt mama ta. Iar tu, Stasic, deși știi că nu-mi place mirosul exagerat de parfum, îl ții în mână ridicându-l la înălțimea ochilor, ca să vezi cât ți-a mai rămas. Apoi, parfumându-te intens, treci din cameră în cameră, căutându-mă întrebător.

E numai umbra mea lângă voi, ea vă urmărește dându-vă un licăr de fericire, iar voi, simțindu-mă, îmi zâmbiți înțelegători. Ați luat ghiozdanele să vă convingeți că am pus tot ce vă trebuia pentru noul an școlar. Este totul, dar voi continuați să căutați prin ele. Sunteți gata de plecare, dar vă opriți în pragul casei, șovăind un pic. Umbra mea încearcă să vă întrebe de ce nu plecați, dar voi nu-mi auziți vocea, încercați să-mi spuneți ceva, dar eu nu vă aud.

Cu siguranță, s-au întâlnit instinctele mamei și ale copiilor. Eu am privit fețele voastre, care trădau bucurie, dar și dezamăgire totodată. V-am privit îndelung, iar voi m-ați întreat: „Unde ești, de ce ne-ai lăsat din nou, de ce nu ai rămas încă o zi, să vii cu noi la școală? Să vadă colegii că avem mamă, că nu suntem părăsiți așa cum spun gurile rele. De ce, mama?”. Umbra a dispărut, iar eu am plecat fiindcă trebuia să plec...

Și demnitatea cere suferință...

Ieri am fost la așa-numita „Chestura” – un fel de oficiu de evidență a străinilor, dar care mai are și alte funcții. Stând așa în așteptarea rândului, aud deodată că mă strigă cineva pe nume. Ce surpriză! Era Olesea, o ucraineancă pe care o întâlneam în fiecare dimineață când făceam naveta Villa Carcina – Brescia. Vai ce m-am mai bucurat! Nici nu-mi închipuiam că o voi mai revedea vreodată. Aveam pe undeva numărul ei de telefon, dar nu ne-am mai căutat. Ea a început să-mi vorbească, firesc, în rusă. Eu nu mai avusem ocazia de ani de zile să vorbesc în rusă, răspunzându-i în italiană. Olesei i-a venit a râde, zicându-mi „ne uităm limba...”

– Nu, nu voi uita româna niciodată, dar rusa rămâne a fi totuși o limbă străină pentru mine, așa cum e și italiana.

Vorbind de una, de alta și întrebând-o de noutăți, mi-a spus că s-a căsătorit cu un italian. Nu știu dacă am privit-o cu invidie, dar involuntar mi-a trecut prin minte: „Ce bine! E altceva când ai un sprijin în această țară, departe de ai tăi”.

– Și cum îți merge? o întrebai eu ca să ne treacă timpul mai repede până ne vine și nouă rândul.

– Bine, cu el mă împac de minune. Uneori îmi vine pofta să mă cert și nu am cu cine. E cumpătat din fire, chibzuit și bun la suflet. Acum am luat o casă cu chirie, dar pe viitor sperăm să avem colțul nostru. Ai auzit că acum se dau împrumuturi la orice bancă? Decât să plătești în fiecare lună 500 de euro pentru chirie, mai bine dai lunar rata la bancă, iar la urmă rămâi cu casa.

– E bine că munciți în doi și nu veți avea probleme să luați împrumutul. M-am gândit și eu la o astfel de variantă, dar

sunt singură aici și nu știu dacă voi izbuti vreodată să am casa mea proprie în Italia. Acum nu pot găsi nici cu chirie, darămite s-o cumpăr.

– Știu, Lili, cum e să te descurci singură! E greu, dar măcar nu-ți zice nimeni că-l folosești.

– De ce spui așa?

– Am zis că mă împac bine cu Franco, dar uneori se mai bagă câte una să-mi arunce cu noroi în obraz. Depinde de persoană și de caz, dar mi s-au făcut aluzii că m-am căsătorit din interes.

– Și tu cum reacționezi?

– Cu invidia și ignoranța nu trebuie să polemizezi. Chiar aseară am fost la o cină cu prietenii lui: unul e căsătorit cu o italiancă, altul cu o braziliancă și vezi doamne, bărbatul meu cu o ucraineană. Eram „prietenia popoarelor”, dacă Patrizia nu ar fi încercat să-și arate superioritatea! Nu-mi mai amintesc despre ce vorbeam, că trebuia să fiu atentă când este și Marta, brazilianca, fiindcă de cinci ani de când e în Italia continuă să vorbească în portugheză. La un moment dat Patrizia, privindu-mă de parcă eram țapul ispășitor, îmi zice: „Așa sunteți și voi, veniți aici, vă comportați bine la început până intrați pe sub piele, dar ajunge să puneți mâna pe un bărbat bun și o faceți pe doamna”.

Am luat foc, nu alta! La urma urmei, cu ce sunt eu vinovată că soțul meu nu s-a căsătorit până la 40 de ani? Și mai în glumă, mai în serios, i-am răspuns: „O fi având cu adevărat femeile din Est (am lăsat-o pe Marta să se apere singură) ceva ce nu aveți voi, ori nu doriți să aveți!”

– Și oare ce-i acel „ceva” ce ne lipsește? m-a întrebat supărată. Noroc de Franco că mi-a luat apărarea.

- Auzi, zise el, tu știi să faci mămăligă?

- Nu! Dar la ce-mi trebuie dacă o găsesc gata în magazin?

- Vezi? De aici încep toate. Când Olesea îmi pregătește câte o mămăligă caldă cu miros proaspăt ca la mama acasă și nu aleargă cu cartea mea de credit la supermarket, tu ce crezi că fac eu? Apreciez munca ei sau cum se golește portmoneul meu? Sau, când am nevoie să-mi scurteze vreo pereche de pantaloni, ea nu aleargă la croitoreasă, dar se așază seara lângă mine când stau la televizor și mi-i coase liniștită de-mi amintește de copilărie.

- Ce-mi trebuie mie să pierd timpul cu lucruri inutile? Îl întrerupse Patrizia. Mai bine ies cu prietenele la o pizza sau la plimbare.

- Vezi, dragă, continuă Franco, tocmai aici e tot secretul. Olesea știe să dea casei căldura familiei, mirosul prăjiturilor, pe când voi, din prea multă emancipare, ați uitat să le mai faceți!

Bine că a intervenit Marco, zicând să schimbăm tema discuției. El cu brazilianca lui ori nu aveau ce spune, ori le era lehamite. Lor le-a intrat pe o ureche și le-a ieșit pe cealaltă, iar eu nici până azi nu pot uita discuția. Nu înțeleg de ce sunt invidioase pe noi. Nu ne băgăm în familiile lor să le furăm bărbații! De când sunt la Brescia n-am auzit ca o „straniera” să fi stricat casa cuiva.

- Ai luat-o prea la inimă, i-am zis eu, încercând s-o înțeleg. Nu sunt toți și toate așa. Eu am o prietenă italiancă despre care nu aș putea spune că nu-i bună gospodină. Când am văzut-o într-o seară cum întinde turta pentru pizza m-am mirat cu adevărat, crezând că doar noi, moldovencele,

suntem în stare să întindem aluatul ca foaia de hârtie. Ce-i drept, noi suntem mai docile și chiar mai chinuite din cauza țărilor din care venim, dar probabil că depinde mult și de caracterul fiecăruia. Totodată, noi venim dintr-o altă lume. E mare diferența între Italia și republicile din fosta Uniune Sovietică. Oriunde plecai, te exprimai în rusă fără nicio greutate, comportamentul în societate era cam același. Excepție făceau, probabil, Republicile Baltice. În perioada sovietică s-au suprapus multe lucruri, iar noi nu simțeam diferența de hotare de la o republică la alta. Nu mai vorbim de studii pe care le puteai face în orice capitală sau oraș mare al unei alte republici, urmau căsătoriile, nepoți cu bunici de două naționalități, dar care se înțelegeau între ei.

– Deplângi vechiul sistem?

– După ce vezi o altă lume, nu, dar la început, când am rămas fără salariu jumătate de an, apoi chiar și fără muncă, regretam.

– Aici e altă viață. Chiar și pentru o simplă gospodină. Acasă îmi lipseau multe lucruri, începând de la cratiță și până la aparatele electrice. În Italia am de toate, fiindcă ți le poți permite. Nu-i scump, cum era la noi înainte de a pleca, acum nu mai știu la ce preț sunt. Dacă în Ucraina mi-am cumpărat cuptor cu microunde și mi se părea ceva de lux, aici este normal. Să nu mai zic de mașinuța de copt pâine care frământă automat aluatul, iar peste trei ore, fără să stai la gura cuptorului, scoți pâinea caldă. La ea poți face magiun, să pregătești coca pentru dulciuri și alte minunății. Și nici nu costă așa de mult! Cum să nu-mi placă să fac torturi, pâine proaspătă, fel de fel de dulciuri, când am totul la îndemână. Până când și o ciorbă, dacă doresc s-o pregătesc

cu mai multe legume și nu am timp să le cumpăr separat, le găsesc gata spălate, tăiate în pungi. Și nu una sau două, dar 15 feluri de legume și verdețuri. Tu crezi că eu gătesc „minestra” lor care nu are nicio culoare? Fac supe, ciorbe de toate felurile. Suntem și noi încăpățânați! Nu iau chiar totul de la ei, doar ceea ce-i mai bun și mai util.

Aici, dragii mei, a trebuit să închei conversația. Îmi venise rândul! Deși doream să-i mai țin companie Olesei, mă interesa mai mult ce acte îmi trebuie pentru reîntregirea familiei. Și voi, probabil, mă puteți întreba de ce v-ar interesa viața cunoștinței mele. Nu știți voi ce înseamnă o confidență sau o discuție cu o veche prietenă sau chiar cunoștință. Contează mult, fiindcă nu în fiecare zi ai posibilitatea să-ți descarci necazul. Dar v-am mai scris și din alt considerent. Am urât mereu bârfa, iar noi din păcate suntem și bârfite. Din față îți zâmbesc, iar din spate, vorba moldoveanului, te pupă...

Împlinire parțială

Nu mi-am cumpărat mașină, cum visam cândva. Deși îmi vine greu, continui să pedalez la bicicletă. Probabil că-mi face bine. Că mașina nu e un lux, ci o necesitate, îmi dau seama atunci când mă prinde câte o ploaie rece și sunt departe de casă. Mergând cu bicicleta, mă mențin în formă. E așa sau nu, dar încerc să cred că am dreptate și mă consolez că mersul cu bicicleta îmi întărește sănătatea.

V-am mai scris și-n alt răvaș că am obiceiul să-mi fac periodic o dare de seamă, ce am realizat și ce nu. Acum din nou mi-a venit cheful să fac un bilanț. Ce am reușit să fac și ce nu în ultimii ani? Ca să nu mă cufund în dezamăgire,